

ІНФОРМАЦІЙНА БАЗА ЗАПОВНЕННЯ СПРОЩЕНОЇ ЗВІТНОСТІ – ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ТА ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ

У статті розглянуто особливості ведення бухгалтерського обліку суб'єктами малого підприємництва без застосування подвійного запису. Обґрунтована актуальність та необхідність створення для СМП інформаційної бази щодо заповнення фінансової звітності. Розроблена відповідність облікових регістрів за простою формою обліку до фінансової звітності: журналу № 1-ме до активу Балансу; журналу № 2-ме до пасиву Балансу; журналу № 3-ме та журналу № 4-ме до Звіту про фінансові результати. Запропонована методика заповнення спрощеного фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва на підставі введених в дію облікових регістрів та на підставі розробленої інформаційної бази. Це підвищить якість управління підприємством та контролю за його фінансовою безпекою.

Ключеві слова: суб'єкти малого підприємництва, облікові регістри, проста форма обліку, інформаційна база, документообіг, спрощений фінансовий звіт, контроль, управління підприємством, фінансова безпека.

Постановка проблеми. Інформацією є відомості, які користувач отримує із зовнішніх джерел або в результаті обміну з певними об'єктами. Інформаційні ресурси є предметом перетворення з метою створення інформаційної бази, яка використовується для ефективного управління як підприємства в цілому так і окремих його структурних складових, а також для забезпечення функціональних цілей фінансової безпеки підприємства, створюючи захищеність фінансових інтересів суб'єктів господарювання.

Наведена інформація повинна бути структурованою, чіткою та зрозумілою для користувачів. Особливу відповідальність покладають на створення, накопичення, групування та передачу інформації, а також рознесення її на всіх етапах управління. Інформація є джерелом для прийняття зважених, своєчасних та грамотних рішень в управлінні певних об'єктів обліку, які в свою чергу будуть впливати на результати господарській діяльності підприємства та нададуть можливість контролювати фінансову безпеку підприємства.

Отже, в основі підвищення якості управління підприємством та контролю за його фінансовою безпекою для суб'єкта малого підприємництва лежить розробка інформаційної бази щодо заповнення спрощеної фінансової звітності. Актуальність зазначеного питання полягає у тому, що часто відбуваються зміни та доповнення у законодавчих та нормативних доку-

ментах, які потребують постійного відстеження та роз'яснення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми обліку на малих підприємствах розкривались в працях таких вітчизняних науковців, як: Ф. Бутинець [1], Гура Н.О. [2], Матвіїв М.Я. [4], Михайлов М.Г. [5], Сук Л.К. [7], Хом'як Р.Л. [8] та ін. Але питання щодо ведення бухгалтерського обліку без застосування подвійного запису, яке було закріплено законодавчо у наказі № 720 від 15.06.2011р. [6], деякі автори обходили увагою або не розглядали його взагалі. Інші лише фіксували даний факт або обмежувались описом законодавчого акту, але детально не роз'яснювали методику ведення обліку за простою формою відповідно до нових вимог.

Серед опублікованих робіт недостатньо досліджено та викладено питання розробки інформаційної бази щодо заповнення спрощеної фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва відповідно до нових законодавчих вимог для підвищення якості управління підприємством та контролю за його фінансовою безпекою. Тому цей напрямок підлягає подальшому вивченню та удосконаленню.

Метою статті є розробка інформаційної бази щодо заповнення спрощеної фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва для підвищення якості управління підприємством та контролю за його фінансовою безпекою.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ведення бухгалтерського обліку без застосування подвійного запису регламентується наказом № 720 [6].

Його використовують підприємства, які:

- мають право на спрощений облік доходів та витрат;
- можуть обліковувати необоротні активи тільки за первісною вартістю, без урахування зменшення корисності та переоцінки до справедливої вартості;
- не створюють забезпечення наступних витрат і платежів (на виплату наступних відпусток працівникам, виконання гарантійних зобов'язань тощо), а визнають відповідні витрати у періоді їхнього фактичного понесення;
- визнають витрати і доходи і відносять суми, які не визнаються витратами або доходами, безпосередньо на фінансовий результат після оподаткування;
- поточну дебіторську заборгованість включають до підсумку балансу за її фактичною сумою.

- не зареєстровані платником ПДВ.
Згідно з наказом підприємства ведуть:

- первинні документи;
- Журнал 1-мс (Ж1-мс), Журнал 2-мс (Ж2-мс), Журнал 3-мс (Ж3-мс), Журнал 4-мс (Ж4-мс);
- Відомість 1.1-мс, Відомість 1.2-мс, Відомість 2.1-мс, Відомість 2.2-мс, Відомість 4.1-мс;
- Спрощений фінансовий звіт СМП (табл. 5, 6): Баланс (форма 1-мс), Звіт про фінансові результати (форма 2-мс).

Розроблена відповідність облікових регістрів за простою формою обліку до фінансової звітності представлена у наступних таблицях: 1) журналу № 1-мс до активу Балансу (табл. 1); 2) журналу № 2-мс до пасиву Балансу (табл. 2); 3) журналу № 3-мс (табл. 3) та журналу № 4-мс (табл. 4) до Звіту про фінансові результати.

Т а б л и ц я 1

Відповідність облікових регістрів за простою формою обліку до фінансової звітності (журналу № 1-мс до активу Балансу)

Найменування	Обліковий регістр, журнал	Залишок на початок періоду (переноситься з попередньої відомості залишок на кінець періоду по кожній графі)	Збільшення, Графа	Зменшення, Графа	Залишок на кінець періоду = Залишок на початок + (розрахунок графа збільшення – графа зменшення)	Ф№1мс Актив	Ф№2мс
Основні засоби	Ж1-мс		4	5	(4-5)	031	-
Амортизація	Ж1-мс		6	7	(6-7)	032	-
Інші необоротні активи	Ж1-мс		8	9	(8-9)	070	-
Запаси	Ж1-мс		10	11	(10-11)	100	-
Поточна дебіторська заборгованість	Ж1-мс		12	13	(12-13)	210	-
Грошові кошти:	Ж1-мс		X	X		X	X
в національній валюті	Ж1-мс		14	15	(14-15)	230	-
в т.ч. касі	Ж1-мс		16	17	(16-17)	231	-
в іноземній валюті	Ж1-мс		18	19	(18-19)	240	-
Інші оборотні активи	Ж1-мс		20	21	(20-21)	250	-
Разом (розрахунок графа збільшення – графа зменшення)	Ж1-мс		22 (4-5)-(6-7)+(8-9)+(10-11)+(12-13)+(14-15)+(18-19)+(20-21)	X		280	-

Джерело: розроблено авторами

Т а б л и ц я 2

**Відповідність облікових регістрів за простою формою обліку до фінансової звітності
(журналу № 2-мс до пасиву Балансу)**

Найменування	Обліковий регістр, журнал	Залишок на початок періоду (переноситься з попередньої відомості зали- шок на кінець періоду по кожній графі)	Збільшення, Графа	Зменшення, Графа	Залишок на кінець періоду = Залишок на початок + (розрахунок графа збіль- шення – графа зменшення)	Ф№1мс Пасив	
						Ф№1мс	Ф№2мс
Капітал	Ж2-мс		5	4	(5-4)	300	
Нерозподілений прибуток (непо- критий збиток)	Ж2-мс		7	6	(7-6)	350	-
Цільове фінансу- вання	Ж2-мс		9	8	(9-8)	430	-
Довгострокові зобов'язання	Ж2-мс		11	10	(11-10)	480	-
Короткострокові кредити банків	Ж2-мс		13	12	(13-12)	500	-
Кредиторська заборгованість за розрахунками з постачальниками	Ж2-мс		15	14	(15-14)	530	-
Поточні зо- бов'язання:	Ж2-мс		X	X		X	-
- за розрахунками з бюджетом	Ж2-мс		17	16	(17-16)	550	-
- зі страхування	Ж2-мс		19	18	(19-18)	570	-
- з оплати праці	Ж2-мс		21	20	(21-20)	580	-
Інші поточні зо- бов'язання	Ж2-мс		23	22	(23-22)	610	-
Разом (розрахунок графа збільшення – графа зменше- ння)	Ж2-мс		24 (5-4)±(7- 6)+(9-8)+(11- 10)+(13-2)+(15- 14)+(17-6)+(19- 18)+(21-0)+(23- 22)	X		640	-

Джерело: розроблено авторами

Т а б л и ц я 3

**Відповідність облікових регістрів за простою формою обліку до фінансової
звітності (журналу № 3-мс до Звіту про фінансові результати)**

Найменування	Обліковий регістр	Збільшення, Графа	Зменшення, Графа	Стаття у звітності	
				Ф№1мс	Ф№2мс
Дохід (виручка) від ре- алізації продукції (товарів, робіт, послуг)	Журнал 3-мс	6	X	-	010
Вирахування з доходу:					
Повернення товарів	Журнал 3-мс		7	-	020
непрямі податки	Журнал 3-мс		8	-	020
інше	Журнал 3-мс		9	-	020
Інші доходи	Журнал 3-мс	10		-	040
Разом доходів	Журнал 3-мс	11 (6+10-7-8-9)		-	070
Доходи, які збільшують фінансовий результат після оподаткування	Журнал 3-мс	12		-	145

Джерело: розроблено авторами

Т а б л и ц я 4

**Відповідність облікових регістрів за простою формою обліку до фінансової звітності
(журналу № 4-мс до Звіту про фінансові результати)**

Найменування	Обліковий регістр	Збільшення, Графа	Зменшення, Графа	Стаття у звітності	
				Ф№1мс	Ф№2мс
Матеріальні витрати	Журнал 4-мс	4		-	X
Витрати на оплату праці та відрахування на соціальні заходи	Журнал 4-мс	5			
Амортизація основних засобів, нематеріальних активів	Журнал 4-мс	6			
Вартість придбаних послуг, прямо пов'язаних з виробництвом продукції (наданням послуг)	Журнал 4-мс	7			
Інші прямі витрати	Журнал 4-мс	8			
Разом	Журнал 4-мс	9 (4+5+6+7+8)			
Сума коригування	Журнал 4-мс	10			
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	Журнал 4-мс	11			080
Інші витрати	Журнал 4-мс	12, 13, 14			100
Разом витрат	Журнал 4-мс	15(11+12+13+14)			
витрати, які зменшують фінансовий результат після оподаткування	Журнал 4-мс	16			145

Джерело: розроблено авторами

Запропонована методика заповнення спрощеного фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва на підставі введених в дію облікових регістрів та на підставі розробленої інформаційної бази представлена у табл. 5, 6.

Т а б л и ц я 5

**Заповнення спрощеного фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва «Баланс»
(форма № 1-мс) на підставі облікових регістрів**

Актив	Код рядка	Журнал 1-мс, графи	
		Залишок на початок періоду	Залишок на кінець періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Основні засоби:			
залишкова вартість	030	стр.Ф1-мс 030-031	стр.Ф1-мс 030-031
первісна вартість	031	Ж1-мс р..4	Ж1-мс р..4
знос	032	Ж1-мс р..6	Ж1-мс р..6
Інші необоротні активи	070	Ж1-мс р..8	Ж1-мс р..8
Усього за розділом I	080	стр.Ф1-мс 030+070	стр.Ф1-мс 030+070
II. Оборотні активи			
Запаси	100	Ж1-мс р..10	Ж1-мс р..10
Поточна дебіторська заборгованість	210	Ж1-мс р..12	Ж1-мс р..12
Грошові кошти та їх еквіваленти:			
в національній валюті	230	Ж1-мс р..14	Ж1-мс р..14
у тому числі в касі	231	Ж1-мс р..16	Ж1-мс р..16
в іноземній валюті	240	Ж1-мс р..18	Ж1-мс р..18
Інші оборотні активи	250	Ж1-мс р..20	Ж1-мс р..20
Усього за розділом II	260	стр.Ф1-мс 100+210+230+240+250	стр.Ф1-мс 100+210+230+240+250
Баланс	280	стр.Ф1-мс 080+260	стр.Ф1-мс 080+260

Пасив	Код рядка	Журнал 1-мс, графи	
		Залишок на початок періоду	Залишок на кінець періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Капітал	300	Ж2-мс р..5	Ж2-мс р..5
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	350	Ж2-мс р..6(7)	Ж2-мс р..6(7)
Усього за розділом I	380	стр.Ф1-мс 300+350	стр.Ф1-мс 300+350
II. Цільове фінансування	430	Ж2-мс р..9	Ж2-мс р..9
III. Довгострокові зобов'язання	480	Ж2-мс р..11	Ж2-мс р..11
IV. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	500	Ж2-мс р..13	Ж2-мс р..13
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	530	Ж2-мс р..15	Ж2-мс р..15
Поточні зобов'язання за розрахунками:			
з бюджетом	550	Ж2-мс р..17	Ж2-мс р..17
зі страхування	570	Ж2-мс р..19	Ж2-мс р..19
з оплати праці*	580	Ж2-мс р..21	Ж2-мс р..21
Інші поточні зобов'язання	610	Ж2-мс р..23	Ж2-мс р..23
Усього за розділом IV	620	стр.Ф1-мс 500+530+550+570+580+610	стр.Ф1-мс 500+530+550+570+580+610
Баланс	640	стр.Ф1-мс 380+430+480+620	стр.Ф1-мс 380+430+480+620
* з рядка 580 графа 4 Прострочені зобов'язання з оплати праці	665		

Джерело: методика заповнення форм звітності розроблена авторами

Таблиця 6

**Заповнення спрощеного фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва
«Звіт про фінансові результати» (Форма № 2-мс) на підставі облікових регістрів**

Стаття	Код рядка	Журнал 3-мс або Журнал 4-мс, графи
1	2	3
Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	010	Ж3-мс гр.6
Непрямі податки та інші вирахування з доходу	020	(Ж3-мс гр.7+8+9)
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) (010-020)	030	стр.Ф2-мс 010-020
Інші доходи	040	Ж3-мс гр.10
Разом чисті доходи (030 + 040)	070	стр.Ф2-мс 030+040
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	080	(Ж4-мс гр.11)
Інші витрати	100	(стр.Ф2-мс 101+102)
у тому числі:	101	Ж4-мс гр.12
	102	Ж4-мс гр.13,14
Разом витрати (080 + 090)	120	стр.Ф2-мс 080+090
Фінансовий результат до оподаткування (070 - 120)	130	стр.Ф2-мс 070-020
Податок на прибуток	140	(стр.Ф2-мс 130*ставку податку на прибуток)
Витрати (доходи), які зменшують(збільшують) фінансовий результат після оподаткування	145	(Ж3-мс гр.12) – (Ж4-мс гр.16)
Чистий прибуток (збиток) (130 - 140 - (+) 145)	150	стр.Ф2-мс 130-140±145

Джерело: методика заповнення форм звітності розроблена авторами

Висновки та перспективи подальших досліджень. Розроблено інформаційну базу щодо заповнення спрощеної

фінансової звітності суб'єкта малого підприємництва, яка на відміну від існуючої включає відповідність заповнення

облікових реєстрів за простою формою обліку до фінансової звітності згідно з новими законодавчими вимогами: первинні документи; Журнал 1-мс, Журнал 2-мс, Журнал 3-мс, Журнал 4-мс; Відомість 1.1-мс, Відомість 1.2-мс, Відомість 2.1-мс, Відомість 2.2-мс, Відомість 4.1-мс; Спрощений фінансовий звіт СМП: Баланс (форма 1-мс), Звіт про фінансові результати (форма 2-мс). Це підвищить якість управління підприємством та контролю за його фінансовою безпекою. Запропонована інформаційна база щодо заповнення спрощеної фінансової звітності забезпечить правильне групування інформації в обліку відповідно до введених в дію облікових реєстрів за простою формою обліку, допоможе задовольнити інформаційні потреби користувачів щодо обробки та групування інформації, її збереження, зручності її використання при складанні фінансової звітності тощо. Грамотно розроблена інформаційна база у використанні надасть можливість професійно здійснювати управління певними об'єктами обліку, виявляти пов'язані з ними проблеми та приймати своєчасні рішення щодо їх усунення з метою ефективного управління підприємством. В цілому, удосконалена систематизація інформації в облікових реєстрах оптимізує процес документообігу, на підставі якого формується фінансова звітність. Запропоновані таблиці допоможуть провести якісний аналіз та контроль показників фінансово-господарської діяльності. Впроваджені заходи забезпечать рівновагу та стійкість, стабільність та незалежність підприємства, тобто підвищать його фінансову безпеку.

Література

1. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» для внз / за ред. Ф.Ф. Бутинця. – 5-е вид. – Житомир: ПП «Рута», 2003. – 726 с.
2. Гура Н. О. Облік на підприємствах малого бізнесу: навч. посібник / Н.О. Гура, Т.Г. Мельник, Т.М. Моторина. – К.: Знання, 2007. – 310 с.

3. Макаренко А. П. Облік суб'єктів малого підприємництва: навч.-метод. посібник для студентів ЗДІА спец. 7.03050901 "О і А" ден. та заоч. форм навчання / А. П. Макаренко, Т. О. Меліхова, Н. С. Чакалова ; ЗДІА. - Запоріжжя : ЗДІА, 2013. - 314 с.

4. Матвіїв М.Я. Бухгалтерський облік на малих підприємствах за різними формами: навч. посібник для внз / М.Я. Матвіїв, П.Я. Хомин; М-во освіти і науки України. – 2-ге вид., стереотип. – К.: Центр навч. літ., 2004. – 350 с.

5. Михайлов М.Г. Організація бухгалтерського обліку на підприємствах малого бізнесу: навч. посібник для внз / М.Г. Михайлов, Л.І. Полятикіна, О.П. Славкова. – К.: ЦУЛ, 2008. – 319 с.

6. Наказ МФУ «Про затвердження методичних рекомендацій по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку малими підприємствами» від 15.06.2011 № 720 // http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/printable_article?

7. Сук Л.К. Облік на підприємствах малого бізнесу: Навч. посібник. / Л.К. Сук, П.Л. Сук., О.В. Данілочкіна. – К.: Каравела, 2012. – 352 с.

8. Хом'як Р.Л. Облік на підприємствах малого бізнесу: навч. посібник / Р. Л. Хом'як, З. М. Скибінська. – Львів: Магнолія 2006, 2007. – 204 с.

References

1. Bukhhalters'kyj finansovyj oblik: pidruchnyk dlia studentiv spetsial'nosti «Oblik i audyt» dlia vnz / za red. F.F. Butyntsia. – 5-e vyd. – Zhytomyr: PP «Ruta», 2003. – 726 s.
2. Hura N. O. Oblik na pidprijemstvakh maloho biznesu: navch. posibnyk / N.O. Hura, T.H. Mel'nyk, T.M. Motoryna. – K.: Znannia, 2007. – 310 s.
3. Makarenko A. P. Oblik sub'iektiv maloho pidprijemnytstva: navch.-metod. posibnyk dlia studentiv ZDIA spets. 7.03050901 "O i A" den. ta zaoch. form navchannia / A. P. Makarenko, T. O. Melikhova, N. S. Chakalova ; ZDIA. - Zaporizhzhia : ZDIA, 2013. - 314 s.
4. Matviiv M.Ya. Bukhhalters'kyj oblik

na malykh pidpriemstvakh za riznymy formamy: navch. posibnyk dlia vnz / M.Ya. Matviiv, P.Ya. Khomyn; M-vo osvity i nauky Ukrainy. – 2-he vyd., stereotyp. – K.: Tsentr navch. lit., 2004. – 350 s.

5. Mykhajlov M.H. Orhanizatsiia bukhalters'koho obliku na pidpriemstvakh maloho biznesu: navch. posibnyk dlia vnz / M.H. Mykhajlov, L.I. Poliatykina, O.P. Slavkova. – K. : TsUL, 2008. – 319 s.

6. Nakaz MFU «Pro zatverdzhennia metodychnykh rekomendatsij po zastosuvaniu rehistriv bukhalters'koho obliku malomy

pidpriemstvamy» vid 15.06.2011 № 720 // http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/printable_article?

7. Suk L.K. Oblik na pidpriemstvakh maloho biznesu: Navch. posibnyk. / L.K. Suk, P.L. Suk., O.V. Danilochkina. – K.: Karavela, 2012. – 352 s.

8. Khom'iak R.L. Oblik na pidpriemstvakh maloho biznesu: navch. posibnyk / R. L. Khom'iak, Z. M. Skybins'ka. – L'viv: Mahnoliia 2006, 2007. – 204 s.

Макаренко А.П., Мелихова Т.О., Чакалова Н.С.
Информационная база заполнения упрощенной отчетности – инструмент управления и финансовой безопасности

В статье рассмотрены особенности ведения бухгалтерского учета субъектами малого предпринимательства без применения двойной записи. Обоснована актуальность и необходимость создания для СМП информационной базы по заполнению финансовой отчетности. Разработано соответствие учетных регистров по простой форме учета к финансовой отчетности: журнала № 1-мс к активу Баланса; журнала № 2-мс к пассиву Баланса; журнала № 3-мс и журнала № 4-мс к Отчету о финансовых результатах. Предложена методика заполнения упрощенного финансового отчета субъекта малого предпринимательства на основании введенных в действие учетных регистров и на основании разработанной информационной базы. Это повысит качество управления предприятием и контроля за его финансовой безопасностью.

Ключевые слова: субъекты малого предпринимательства, учетные регистры, простая форма учета, информационная база, документооборот, упрощенный финансовый отчет, контроль, управление предприятием, финансовая безопасность.

Makarenko A., Melikhova T., Chakalova N.
Information database for competing simplified statements – management and financial security tool

The article considers peculiarities of keeping accounting records by small business entities without the use of double entry. The urgency and necessity to create an information database on completing financial statements for SBE are substantiated. The compliance of accounting registers under the simple accounting form with financial statements has been developed: journal No. 1-ms with the assets side of the Balance sheet; journal No. 2-ms with the liabilities side of the Balance sheet; journal No. 3-ms and journal No. 4-ms with the Financial Results Report. The method of completing a simplified financial statement of a small business entity on the basis of the accounting registers in force and on the basis of the developed information database was suggested. This will improve the company management quality and control of its financial security.

Keywords: small business entities, accounting registers, simple accounting form, information database, document workflow, simplified financial statement, control, management of a company, financial security.

Рецензент: Покатаева О. В. – доктор економічних наук, професор, перший проректор Класичного приватного університету, м. Запоріжжя, Україна.

Reviewer: Pokatayeva A. – Professor, Ph.D. of Economics, professor, Vice-Chancellor Classic Private University, Zaporozhye, Ukraine

e-mail: tanya_zp@rambler.ru

Стаття подана
26.01.2014 р.